

BALTAGUL

Mihail Sadoveanu

-argument-

“Baltagul” de Mihail Sadoveanu este o opera epica in proza , “o cabodopera” si un fragment de epeee a poporului roman, un exceptional poem al naturii si al sufletului omului simplu.

Romanul este o opera epica in proza de mare intindere, preponderent narativa, cu o actiune complexa ce se desfasoara pe mai multe planuri narative, cu conflicte puternice si cu un numar mare de personaje bine individualizate, oferind o imagine ampla si profunda a vietii.

Tematic, acest roman poate fi privit din mai multe unghiuri. Daca avem in vedere sursa de inspiratie (mitul mioritic), “Baltagul” poate fi privit ca un roman mitic, a carui actiune incepe acolo unde se incheie balada. Daca avem in vedere numeroasele scene din viata oamenilor de la munte, “Baltagul” poate fi un roman monografic; iar daca urmarim transformarile launtrice ale personajelor, care traverseaza experiente fundamentale (iesirea Vitoriei din spatiul cunoscut al satului de munte, formarea si maturizarea lui Gheorghita), el poate fi considerat un roman initiatic.

“Baltagul” e in primul rand o opera epica in proza deoarece autorul isi exprima in mod direct sentimentele de admiratie fata de insusirile alese ale eroinei prin intermediul actiunii, relatand o serie de intamplari si punand o relatie cu alte personaje.

Ca in orice opera epica, autorul se detaseaza de subiect si nareaza obiectiv intamplariile care se desfasoara intr-un anumit timp si spatiu. Astfel, actiunea operei se deruleaza din toamna cand Nechifor Lipan plecase la Dorna dupa oi, pana in primavara, cand Vitoria ii descopera osemintele.

Spatiul actiunii este, de asemenea vast si cuprinde tinuturile de munte de la Magura Tarcaului, zona Dornelor si a Bistritei, pana la cele de campie la Cristesti la baltile Jijiei.

Actiunea e mai complicata decat a nuvelei. Ea se intinde pe parcursul a XVI capitole urmarind momentele subiectului. Astfel, expozitiunea o prezinta pe Vitoria asteptandu-si cu neliniste sotul plecat sa cumpere oi de la Dorna.

Familia Lipan locuia intr-un sat de munte, Magura Tarcaului, in partea de nord a Moldovei si avea doi copii : Minodora si Gheorghita. Intarzierea lui Lipan prelungindu-se nefiresc de mult o face pe Vitoria sa-si cheme flacaul dus la Jijia si hotaraste sa plece in cautarea lui Nechifor (intriga). Desfasurarea actiunii prezinta pregatirile de drum si drumul celor doi pe vreme de iarna, popasurile si oamenii intalniti in cale, urmarind drumul parcurs de Nechifor pana la Sabassa unde, cu perspicacitate, munteanca va descoperi osemintele sotului ei intr-o rapa dar si numele ucigasilor (punctul culminant). Scena pedepsirii ucigasilor doi si planurile femeii constitue deznodamantul.

Actiunea desi pare simpla, se desfasoara pe mai multe planuri narative: unul retrospectiv, trecut, in care Vitoria rememoreaza intamplariile ale vietii de familie, iar altul prezent, care surprinde: intalnirile eroinei cu preotul, drumul la Bistrita si la Piatra-Neamt, pregatirile pentru drumul cel lung in cautarea barbatului etc. Asadar intalnim un timp concret (secolul XX-1930) si unul etern, pastrat prin traditie :”toate urmau ca pe

vremea lui Burebista, Craiul nostru cel de demult...”, ”stapanii se schimbara, limbile se prefacusera dar randuielile omului ramasesera...”.

Apare in roman un numar mare de personaje; Astfel exista personaje principale (Vitoria, Nechifor, Gheorghita), secundare (Minodora, preotul Daniil, hangiul David etc.) sau episodice (mos Pricop).

Cele trei personaje principale capata valori simbolice. Nechifor Lipan (ciobanul moldovean din balada) ilustreaza destinul de muritor al tuturor oamenilor. Vitoria este personajul principal si pozitiv. Pe masura ce actiunea se desfasoara, isi dezvaluie trasaturile de caracter : “desi nestiutoare de carte este o femeie inteligenta, perspicace, hotarata si credincioasa; prin ritualul ingroparii ea salveaza si aduce linistea sufletului ratacitor al mortului.

Gheorghita reprezinta noua generatie care imbina arhaicul cu modernul si asigura continuitatea vietii.

Calistrat Bogza si Ilie Cutui – personaje secundare, sunt instrumente ale destinului.

Drumul Vitoriei cu Gheorghita este drumul initierii. Vitoria cunoaste situatiile grele, dificile, alte aspecte ale lumii decat cele cu care era obisnuita. Pentru Gheorghita este un drum al cunoasterii vietii. Indiferent de locul pe care-l ocupa celelalte personaje, ele au o importanta deosebita in desfasurarea evenimentelor, deoarece fiecare contribuie in felul sau la descoperirea adevarului. De asemenea ele contureaza doua lumi: una- “cea de sus”, arhaica si alta- “cea de jos” unde munteanca intalneste alte randuieli decat cele cunoscute de ea.

Prin intermediul actiunii si al personajelor, Mihail Sadoveanu ofera o imagine ampla si profunda a vietii, aspect ce ilustreaza o alta trasatura a operei. Astfel, el zugravesce modul de viata patriarhal al oamenilor de la munte unde obiceiurile sunt pastrate cu sfintenie. Totodata infatiseaza obiceiurile legate de evenimentele cruciale ale vietii omului: botezul, nunta, inmormantarea.

Modul de expunere predominant este naratiunea dar ea se imbina maiestrit cu descrierea, dialogul si monologul interior prin care autorul pune in lumina insusirile personajelor, zbuciumul lor sufletesc si relatiile dintre ele, stabilite intr-o lume guvernata de anumite traditii.

Valoarea artistica a romanului e sporita de conciziunea si dinamismul actiunii, precum si de armonia compozitiei, ilustrand in mod stralucit specia literara pe care o reprezinta.